

Nr 26.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om utredning angående tulltaxorna för importerad frukt, m. m.

(1:a avd.)

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 292 av herr *Lundqvist* m. fl. och II: 198 av herr *Nilsson* i Bästekille m. fl. har hemställts, »att riksdagen dels måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att åt tulltaxekommittén måtte uppdras att speciellt behandla frågan angående tulltaxorna för frukt så skyndsamt att den föreligger klar före den $\frac{1}{1}$ 1954, dels besluta om importbegränsning av frukt under den tid när tillgången på den svenska frukten är som rikast».

Beträffande motiveringen för de i motionerna framförda yrkandena får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen II: 198.

Vissa uppgifter rörande införseln till riket av färsk frukt under åren 1948—1952 har sammanställts i en vid detta betänkande fogad *bilaga*. Av dessa uppgifter framgår, bland annat, att hela införseln av färsk frukt stigit från 81 947 ton år 1948 till 187 964 ton år 1952. De i handelsstatistiken redovisade värdena för nämnda importkvantiteter utgör 67,0 och 196,6 miljoner kronor. Införseln har således under femårsperioden 1948—1952 mer än fördubblats. Ökningen faller huvudsakligen på apelsiner och bananer, men även importsiffrorna för äpplen och päron utvisar en betydande stegring. I fråga om sistnämnda frukter är särskilt att märka att införseln år 1952 varit i det närmaste dubbelt så stor som importen år 1951.

Apelsiner är fria från tull sedan år 1929. Färska äpplen, päron, bananer och citroner drager tull enligt nedanstående bestämmelser:

	tull för 100 kilogram
äpplen:	
under tiden 1—31 januari	10 kronor
» » 1 februari— 30 juni	fria
» » 1 juli—31 december	20 kronor
päron:	
under tiden 1 januari—30 juni	fria
» » 1 juli—31 december	20 kronor
bananer	10 kronor
citroner	5 kronor

Enligt de ursprungliga bestämmelserna i 1911 års tulltaxa gällde samma tullsats för här ovan nämnda slag av frukter under hela året, nämligen 10 kronor för 100 kilogram. Sedermera vidtagna ändringar har medfört tullfrihet för apelsiner och sänkning av tullen för citroner till 5 kronor, varjämte en säsongsmässig reglering av tullbeskattningen av äpplen och päron införts.

Tullfriheten för apelsiner liksom de nu gällande tullbestämmelserna för äpplen, päron och citroner är bundna i allmänna tull- och handelsavtalet (GATT).

För införsel av äpplen, päron och bananer erfordras alltjämt licens av statens jordbruksnämnd. Övriga färska frukter är frilistade och kan således utan licens införas från de länder, som tillhör organisationen OEEC.

Frågan om tullskyddet för den inhemska fruktodlingen behandlades av 1950 års riksdag i anledning av proposition nr 52 angående Sveriges anslutning till allmänna tull- och handelsavtalet (GATT), m. m. I sitt betänkande nr 26 hemställde 1950 års bevillningsutskott bl. a. att riksdagen måtte, med bifall till propositionen, såvitt densamma hänvisats till bevillningsutskottet, för sin del godkänna Sveriges anslutning till allmänna tull- och handelsavtalet enligt det i Annecy upprättade anslutningsprotokollet. I betänkandet anförde utskottet bl. a. följande:

»Vad därefter beträffar de enligt avtalet gjorda tullkoncessionerna är det uppenbart, att dessa begränsa våra möjligheter att med tullar eller liknande avgifter skydda olika grenar av inhemska produktion. Koncessionerna ha emellertid såvitt utskottet kunnat finna skett med all den varsamhet, som varit förenlig med uppnåendet av förhandlingarnas syfte, och utskottet har med tillfredsställelse funnit, att det varit möjligt att konstruera medgivandena på ett sätt som ger viss rörelsefrihet vid en ur olika synpunkter önskvärd revision av tulltaxan. Uteslutet är givetvis icke att vissa av de lämnade koncessionerna, närmast de ovillkorliga tullnedsättningarna och bland dem av allt att döma främst de som beröra trädgårdsodlingen, kunna komma att förorsaka olägenheter för därav berörda produktionsgrenar. Dessa olägenheter torde emellertid väl uppvägas av de fördelar, särskilt i form av ökade exportmöjligheter, som avtalet otvivelaktigt är ägnat att medföra. I detta sammanhang må jämväl erinras om de möjligheter, som enligt avtalets bestämmelser finnas för revidering av de gjorda koncessionerna, därest detta framdeles skulle visa sig av behovet påkallat.»

Vid betänkandet fanns fogat ett särskilt yttrande av herrar Gustaf Elofsson, Niklasson och Jonsson i Skedsbygd.

Riksdagen biföll utskottets hemställan (r. skr. nr 88).

Vid 1951 års riksdag yrkades i de likalydande motionerna I: 111 av herrar Hjalmar Nilsson och Ebbe Ohlsson samt II: 122 av herr Nilsson i Bästekille m. fl. skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran att Kungl. Maj:t vid tullöverenskommelser ville utsträcka tullen för äpplen att gälla till den 1 april samt att Kungl. Maj:t måtte vidtaga viss importbegränsning av utländsk frukt. I sitt i anledning av motionerna avgivna betänkande nr 32 hemställde

1951 års bevillningsutskott att motionerna icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd. I nämnda betänkande fann utskottet det vara förklarligt, att de inhemska odlarna hyste oro för framtiden och att krav framkommit om att åtgärder måtte vidtagas från det allmännas sida till stöd och skydd för fruktodlingen. Under erinran att genom allmänna tull- och handelsavtalet (GATT) de tullbestämmelser som gällde beträffande frukt i stor utsträckning bundits i förhållande till andra länder framhöll utskottet bl. a., att vidtagandet av åtgärder i syfte att uppnå en höjning av det nuvarande tullskyddet därför skulle — liksom även en skärpning av importregleringen — otvivelaktigt komma att medföra stora svårigheter av handelspolitisk natur. I betänkandet uttalade utskottet som sin mening vidare, att stora fördelar för producenterna kunde vinnas genom upprättandet av en modern och effektiv organisation för avsättning av den inhemska fruktskörden.

I en vid utskottsbetänkandet fogad reservation av herr Gustaf Elofsson m. fl. yrkades skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om skyndsamt utredning rörande de åtgärder i form av ytterligare tullskydd m. m., som borde vidtagas för den svenska fruktodlingens stödjande, samt framläggande för riksdagen av det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Riksdagen biföll emellertid utskottets hemställan.

I de nu *förevarande motionerna* har anförts i huvudsak följande. Vid olika tillfällen under senare år hade försäljningen av den svenska frukten omöjliggjorts till följd av en betydande import av utländsk frukt. Denna alltför omfattande import hade underlättats av de låga svenska tullarna, som till följd av penningvärdets försämring de senaste åren närmast haft illusorisk karaktär. Tiden för tullarnas uttagande hade förkortats i samband med Sveriges anslutning till GATT. Från yrkesfruktodlarnas sida hade vid olika tillfällen framställts önskemål om justering av tullsatserna. Detta hade emellertid förklarats ogörligt så länge GATT gällde, och samtidigt hade tillkännagivits att den nu arbetande tulltaxekommittén upptagit denna fråga på sitt program. Emellertid funnes anledning förmoda att kommittén inte hunne behandla alla sina uppgifter före den 1 januari 1954, då giltighetstiden för GATT utginge, varför det torde bliva nödvändigt att »förtursbehandla» frågan om tullsatserna för viss importerad frukt.

I vissa situationer kunde försäljningssvårigheter till följd av importen uppstå trots väl avpassade tullsatser. Detta gällde de fall då varan sändes hit i konsignation, d. v. s. utan fastställt pris. Att upptaga konkurrens med varor som såldes på detta sätt vore helt naturligt i det närmaste omöjligt. Det vore därför nödvändigt att även överväga åtgärder för reglering av importen, framför allt under de tider av året då den svenska frukten mer än väl täckte konsumtionsbehovet.

Över motionerna har utskottet under hand inhämtat yttrande från statens jordbruksnämnd.

Statens jordbruksnämnd har i sitt yttrande framhållit, att fruktodlingen i Sverige icke åtnjöte samma statliga stöd som det egentliga jordbruket. Någon befogenhet torde sålunda inte finnas för myndigheterna att enbart till skydd för inhemsk odling reglera importen av frukt. Följdriktigt hade frukt ej heller medtagits i förordningen den 8 juni 1951 (nr 379) om reglering av införseln av vissa levande djur samt av vissa jordbruksprodukter (ändrad genom förordningen den 6 juni 1952, nr 366).

Den importreglering, som alltjämt upprätthölls på frukt med stöd av kungörelsen den 14 mars 1947 (nr 82) angående allmänt importförbud, vore be-
tingad av valuta- och handelspolitiska skäl. Om valutaläget och den handelspolitiska utvecklingen medgäve, att regleringen upphävdes, så torde därför behovet av skydd åt inhemsk odling med nu gällande direktiv inte kunna åberopas som skäl för regleringens bibehållande. Liberaliseringssträvandena inom OEEC hade hittills resulterat i att från svensk sida flertalet fruktslag etappvis kunnat frilistas för import från de i sammanhanget viktigaste marknaderna. Efter den 1 november 1952 — dagen för den senaste etappen i frilistningsarbetet — vore importregleringen i praktiken begränsad till färska äpplen och päron.

Myndigheterna torde alltså med nuvarande direktiv icke kunna lägga protektionistiska synpunkter till grund för importlicenseringen av frukt. Jordbruksnämnden, som närmast skötte regleringen, hade emellertid genom att medverka till överenskommelser i importfrågor mellan odlare och importörer sökt att i möjligaste mån tillgodose odlarnas intresse av att under hösten få ostörda av import föra sin skörd i marknaden. Detta hade — senaste höst endast i fråga om äpplen och päron — tillgått så, att nämnden utan erinran från importhandelns sida förklarar sig icke ämna bevilja importlicenser under den kritiska tiden och samlat parterna för diskussioner om den dag, då import på nytt borde medges. Ofta hade parterna därvid kunnat enas om en första förtullningsdag, men självfallet hade även — såsom i höstas beträffande äppleimporten — förekommit, att frågan överlämnats till nämnden för avgörande.

Huruvida nämnden även i fortsättningen skulle kunna på angivet sätt tillvarata odlarnas intressen vore ovisst, då frågan ytterst hängde samman med handelspolitiska avgöranden, som knappast kunde nu bedömas. Nämndens möjligheter att ingripa vore som redan sagts för närvarande begränsade till äpplen och päron; i händelse av ytterligare frilistning kunde de helt bortfalla.

Frågan om ändrade importtullar på frukt vore föremål för övervägande inom 1952 års tulltaxekommitté. En framställning från Sveriges handels-trädgårdsmästareförbund om att åtgärder måtte vidtagas för att höja tullarna och att importregleringen i avvaktan härpå måtte bibehållas hade Kungl. Maj:t icke funnit föranleda annan åtgärd än att handlingarna i ärendet skulle överlämnas till tulltaxekommittén för övervägande.

Yrkandena i motionerna överensstämde i allt väsentligt med dels yrkandena i den framställning som föranledde Kungl. Maj:ts ovan angivna beslut,

dels förslag som framförts i ett av 1951 års trädgårdsutredning den 30 december 1952 avgivet betänkande rörande avsättningen av trädgårdsprodukter m. m. Detta betänkande vore för närvarande föremål för prövning.

1951 års trädgårdsutredning har haft i uppdrag att i enlighet med de dåvarande chefen för jordbruksdepartementet i statsrådsprotokollet för den 20 september 1951 angivna riktlinjerna verkställa utredning rörande frågan om behovet av åtgärder för att förbättra avsättningsförhållandena inom trädgårdsnäringsen m. m. Enligt nämnda protokoll uttalade departementschefen bl. a. följande:

»Skulle läget inom en eller flera grenar befinnas otillfredsställande, böra orsakerna härtill undersökas samt möjligheterna att förbättra detsamma prövas. Härvid bör dock iakttagas, att skälen för ett samhälleligt ingripande äro helt andra och starkare beträffande sådan produktion, som kan hänföras till nyttoproduktion, än i fråga om andra grenar av odlingen. Bland annat med hänsyn härtill torde något ökat importskydd i form av tullhöjningar eller andra importbegränsningar ej böra ifrågasättas, med mindre så befinnes oundgängligen nödvändigt för att tillvarataga ur det allmännas synpunkt angelägna intressen.»

I sitt den 30 december 1952 avgivna betänkande har trädgårdsutredningen under rubriken »gränsskydd» (s. 153) erinrat om att frågan om tullskyddet å trädgårdsprodukter vore föremål för överväganden inom 1952 års tulltaxekommitté. Detta spörsmål hade därför ej upptagits till närmare behandling av utredningen, även om enligt utredningens mening ett ökat hänsynstagande till trädgårdsodlingens intressen i vissa avseenden syntes motiverat på utrikeshandelns område.

I nämnda betänkande har trädgårdsutredningen lämnat vissa uppgifter om konsumtionen av trädgårdsprodukter. Härav framgår bl. a. att hela konsumtionen av färsk frukt inklusive bär i vårt land år 1951 uppgått till omkring 382 000 ton med ett värde av 632 miljoner kronor. Man har räknat med att nämnda konsumtion utgjordes till omkring 60 procent av inhemsk frukt och till omkring 40 procent av importerad vara. Årskonsumtionen per person har beräknats till följande kvantiteter, nämligen för inhemsk frukt år 1948 till 25,0 och år 1951 till 32,2 kilogram samt för importerad frukt år 1948 till 11,8 och år 1951 till 21,4 kilogram. En betydande ökning i konsumtionen har således ägt rum, vilken ökning emellertid är störst i fråga om den importerade frukten.

Utskottet. Såsom framgår av den tidigare lämnade redogörelsen framställdes i motioner vid 1951 års riksdag yrkanden om stöd åt den svenska fruktodlingen genom ökat tullskydd och importbegränsning av utländsk frukt. På hemställan av 1951 års bevillningsutskott i betänkande nr 32 lämnades motionerna av riksdagen utan åtgärd. I nämnda betänkande framhöll utskottet, under erinran om tullbindningarna i GATT, bl. a. att vidtagandet av åtgärder i syfte att uppnå en höjning av tullskyddet skulle — liksom även

en skärpning av importregleringen — otvivelaktigt komma att medföra stora svårigheter av handelspolitisk natur. Utskottet fann det emellertid förklarligt, att de inhemska fruktodlarna hyste oro för framtiden och att krav framkommit om att åtgärder måtte vidtagas från det allmännas sida till stöd och skydd för ifrågavarande näringsgren.

Importen av färsk frukt har sedermera blivit alltmer omfattande, och denna utveckling har — även om en betydande ökning av den inhemska konsumtionen samtidigt torde hava ägt rum — helt naturligt varit ägnad att ytterligare oro de svenska odlarna. I detta läge anser motionärerna, att den nu arbetande tullkommittén bör erhålla i uppdrag att utan dröjsmål upptaga frågan angående frukttullarna till behandling, så att utredningen kan bli färdig före den 1 januari 1954. Vid nästkommande årsskifte utgår nämligen den tidsperiod, under vilken tullbindningarna i GATT ovillkorligen skall gälla, och möjlighet uppkommer att inleda förhandlingar med övriga till GATT anslutna länder angående ändringar i tidigare gjorda åtaganden. Om förhandling i sådant syfte icke skulle leda till ny överenskommelse, är den part som begärt förhandlingar dock oförhindrad att genomföra sådan tulländring, som kan finnas påkallad, men har då att finna sig i att med tulländringen likvärdiga motåtgärder vidtages från den andra partens eller de andra parternas sida.

Utskottet har anledning räkna med att frågan angående förlängning av giltighetstiden för tullbindningarna i GATT kommer att upptagas till behandling under innevarande år och att i samband därmed en utredning kommer att företagas i syfte att klarlägga de intressen, som beröres av dessa tullbindningar för tiden efter år 1953. En dylik utredning kommer självfallet att omfatta icke blott vissa frukttullar utan även sådana tullar för andra importvaror som för närvarande är bundna. Någon påminnelse från riksdagens sida i denna speciella angelägenhet finner utskottet sålunda icke vara erforderlig.

Motionärerna har jämväl anhållit, att riksdagen måtte besluta om importbegränsning av frukt under den tid när tillgången på den svenska frukten är som rikast. Med anledning härav vill utskottet erinra om att med stöd av kungörelsen den 14 mars 1947 angående allmänt importförbud upprätthålles en av valuta- och handelspolitiska skäl betingad importreglering på viss frukt, vilken för närvarande i praktiken avser färska äpplen och päron. Huruvida åtgärder bör vidtagas i syfte att åvägabringa en skärpning av den importreglering som sålunda gäller är en fråga som icke torde ankomma på riksdagen att besluta om.

Utskottet förutsätter, att Kungl. Maj:t följer utvecklingen på fruktmarknadens område med uppmärksamhet och vidtager de åtgärder, som kan anses vara befogade för att så långt som möjligt trygga avsättningen för den svenska frukten.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att de likalydande motionerna I: 292 av herr Lundqvist
m. fl. och II: 198 av herr Nilsson i Bästekille m. fl. om ut-
redning angående tulltaxorna för importerad frukt, m. m.
måtte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad ut-
skottet ovan anförts, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 10 april 1953.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjödahl, Heüman, Gustaf Elofsson,
Spetz, Velander, Falk, Ramberg, Söderquist, Rune Johansson och Patrick
Nilsson; samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Kristensson i Osby, Sund-
ström, Olofsson, Brandt, Kollberg, Kärrlander, Åqvist, Nilsson i Svalöv och
Jansson i Aspeboda.

Sveriges införsel av färsk frukt åren 1948—1952.

Å r	Äpplen		Päron		Bananer		Apelsiner		Citroner		Andra frukter		Summa	
	ton	1 000 kr.	ton	1 000 kr.	ton	1 000 kr.	ton	1 000 kr.	ton	1 000 kr.	ton	1 000 kr.	ton	1 000 kr.
1948.....	16 446	13 432	4 676	4 582	6 444	6 886	44 268	31 602	5 180	3 255	4 933	7 289	81 947	67 046
1949.....	13 453	11 965	3 657	3 398	5 355	5 699	62 951	53 392	4 702	3 658	5 865	8 821	95 983	86 933
1950.....	14 438	13 111	4 618	5 096	30 100	28 024	74 685	71 068	4 293	3 642	7 750	12 329	135 884	133 270
1951.....	12 689	13 380	8 685	10 807	34 231	32 793	83 325	73 503	4 839	4 469	8 985	14 714	152 754	149 666
1952.....	22 459	27 165	16 363	18 478	39 232	39 745	89 624	82 639	4 337	4 588	15 949	24 008	187 964	196 626

Sveriges införsel av färska äpplen månadsvis åren 1948—1952.

Månad	1948		1949		1950		1951		1952	
	ton	1 000 kr.	ton	1 000 kr.	ton	1 000 kr.	ton	1 000 kr.	ton	1 000 kr.
Januari.....	1 522	1 101	2 045	1 656	2 470	2 015	168	83	2 177	2 438
Februari.....	384	279	606	490	1 738	1 363	1 035	886	2 020	2 028
Mars.....	1 961	1 457	94	84	1 261	1 079	1 170	1 960	1 468	1 499
April.....	4 362	3 273	145	146	781	667	985	885	2 658	2 964
Maj.....	2 447	2 331	1 444	1 381	3 188	3 052	3 581	4 030	4 034	5 120
Juni.....	2 989	2 788	4 574	4 292	3 424	3 399	1 995	2 308	3 082	4 493
Juli.....	277	270	658	611	1 409	1 403	1 550	1 727	1 420 ¹	1 626 ¹
Augusti.....	0	0	0	0	70	73	239	305	35	54
September.....	30	27	0	0	—	—	0	0	1	1
Oktober.....	436	329	118	90	—	—	60	17	44	14
November.....	1 064	832	1 654	1 418	32	8	55	16	27	8
December.....	982	741	2 152	1 819	69	19	1 839	2 021	2 712	2 281

¹ Siffrorna avser införsel, som huvudsakligen ägt rum under juni månad.